

Forum Medicums process

- bakgrund, process, synpunkter på konceptkatalogen och synpunkter på placering av delar av verksamheten

Den ursprungliga tanken bakom Projektet Forum Medicum föddes i samband med en översyn av lokalerna för Health Science Center (HSC) på Baravägen i Lund. Dessa bedömdes inte motsvara dagens krav på arbetsmiljö och i sin nuvarande utformning vara mindre väl anpassade till verksamhetens behov. Genom att i stället för en genomgripande renovering flytta verksamheten från HSC till nya lokaler intill BMC, och fysiskt och funktionellt integrera dessa två centra, skulle ett sammanhållet medicinskt och hälsovetenskapligt forsknings- och utbildningscentrum kunna skapas. Denna tanke är den bärande visionen för projektet och fakulteten ser i förlängningen betydande synergier inom utbildningsområdet och strategiska fördelar med att skapa en sammanhållen disciplinöverskridande forskningsmiljö för större delen av verksamheterna i Lund. Nuvarande HSC skulle samtidigt bli en naturlig del av Lunds universitets centrala campus med bättre förutsättningar för tvärdisciplinär samverkan med övriga fakulteter. Slutligen skulle den hälsovetenskapliga forskningen i Lund knytas närmare universitetssjukhuset.

Volymstudie

I ett tidigt skede (2012) genomfördes en volymstudie med utgångspunkt från HSCs nuvarande yta (ca 11 000 kvm) som ett första konkret steg i att utreda om en ny byggnad/tillbyggnad av tillräcklig storlek kunde placeras i direkt anslutning till Biomedicinskt Centrum (BMC). En idéskiss togs fram som visar att ytan mellan BMC och Sölvegatan kan ackommodera en sådan byggnad.

Visionsarbete

Under vårterminen 2013 inleddes en förstudie med uppdrag att utreda förutsättningarna för projektet Forum Medicum. Tre visionsgrupper fick i uppgift att belysa möjligheter och förutsättningar utifrån tre olika fokusområden: utbildning, forskning och stödfunktioner. De viktigaste slutsatserna var att Medicinska fakulteten önskar:

- En gemensam studie- och lärandemiljö för Medicinska fakultetens samtliga utbildningar i Lund, där studenter från alla fakultetens utbildningar samlas och möts.
- En sammanhållen miljö för den medicinska och hälsovetenskapliga forskningen i lokaler med hög profil som signalerar ”hälsa”.
- Gemensamma mötesplatser för fakultetens medarbetare och deras samarbetspartners inom universitet, sjukvård och allmänhet i en publik miljö som är tydligt välkomnande för såväl besökare som medarbetare/studenter.

Konkretisering

Visionsfasen följdes upp med en konkretiseringsfas där tre arbetsgrupper arbetade vidare med visionsgruppernas slutsatser och vägde ihop dem med en inventering av nuvarande och framtida lokalbehov. Arbetet genomfördes med arkitektstöd och resulterade i en konceptkatalog som beskriver hur de olika miljöerna kan komma att utformas och ett preliminärt lokalprogram.

Konceptkatalogen analyserades av ledningspersoner från fakulteten under en ”visionsdag”, och de

synpunkter som framkom sammanfattas nedan. Dessa skall i tillämpliga fall uppfattas som tillägg och revideringar av konceptkatalogen. Konceptkatalogen som helhet vann full acceptans och det betonades att Forum Medicum även är ett ”kulturprojekt” med fokus på framtida arbetsformer och hur fakulteten vill uppfattas och synas mot allmänheten, samverkanspartners och olika ”avnämare”. Utformningen av den nya byggnaden och hur den integreras med de befintliga BMC skall stödja detta ”kulturprojekt”. Det enda vi kan vara säkra på vad gäller framtiden är att den kommer att ställa stora krav på anpassning till förändrade arbetsformer och lokalerna skall successivt kunna möta kommande behov. Fakulteten beslutade att konceptkatalogen skall vara ”inriktningsstyrande” i det fortsatta arbetet.

Övergripande synpunkter på Konceptkatalogen

- Konceptkatalogen utstrålar inte visionen av ett forskningsintensivt hälsovetenskapligt centrum. Det sammantagna lokalprogrammet ligger volymsmässigt nära det uppskattade behovet men det råder osäkerhet i den inbördes fördelning mellan olika verksamheter och vad gäller grundutbildningen mellan t.ex. antal/storlek för rum för gruppundervisning.
- Konceptkatalogen lever inte riktigt upp till ett bättre lokalutnyttjande. Kan vi bli mer effektiva? Kan ytor göras mera ”multifunktionella”?
- Markera fakultetens identitet i utformningen av huset – det ska synas att det är en medicinsk fakultet.
- Kopplingen mellan de publika ytorna är otydlig och behöver utvecklas.

Konceptkatalogen är strukturerad utifrån tre fokusområden: den goda lärmiljön, den goda arbetsplatsen och det goda bemötandet.

Den goda lärmiljön

Utbildningen vid Medicinska fakulteten innehåller många olika moment som ”klassiska” föreläsningar, teambaserad utbildning, praktiska övningar och Case-undervisning. Mycket tid ägnas åt självstudier. Idag söker sig studenterna till universitetsmiljön även för självstudier och de vill kunna variera sina studiemiljöer för både enskilt arbete och i grupp. Såväl slutna grupprum som öppna loungeinspirerade studiemiljöer för gemensamma studier och bekväma läsfätöljer på varierande platser efterfrågas. En del miljöer skall vara tysta utan stora folkströmmar, andra kan ha högre puls.

Visionen är att skapa en lärmiljö med undervisningslokaler anpassade för morgondagens pedagogik. Gott om plats för studenter att studera, mötas och ”leva” på campus, men också naturliga mötesplatser för lärare, studenter och administratörer. ”Studentcentrum” skall erbjuda komplett studentservice med undervisningslokaler, studieplatser, lärarrum, lokaler för den studentnära utbildningsadministrationen, reception, studievägledning och internationell avdelning. Lokalerna ska planeras och förberedas för en digitaliserad framtid. BMCs nuvarande studentcentrum är mycket uppskattat och hänvisas till av många studenter om ett gott exempel.

Konkreta synpunkter

- Programmet innehåller för många studieplatser per student. Alla ytor, inklusive grupprum, måste kunna användas
- Utformningen av utbildningslokalerna är för konventionella, vi eftersträvar nytänkande och miljöerna måste kunna anpassas till morgondagens pedagogik.
- Skall vi ha fler nya föreläsningssalar måste dessa vara ”multifunktionella”.

Den goda arbetsplatsen och forskningsmiljön

Forskar- och lärmiljön ska främja kreativitet och idéutbyte och samtidigt byggas för att möta framtida förändrade arbetsformer. Tanken är att skapa en flexibel miljö med arbetsplatser som erbjuder balans mellan samverkan och avskildhet. Lokalerna ska stödja både ”ensamarbete” och projektarbete i grupp och skall stimulera till interaktion och idéutbyte. Det skall vara enkelt att ”behovsanpassa” både med lätt flyttbara väggar och med möblering.

Kontorsmiljöerna är tänkta att bestå av enheter som repeteras för att skapa sammanhållna likvärdiga miljöer med arbetsplatser, fikarum och mindre mötes- och samtalsrum. Varje kontorsmiljö skall kunna

modifieras efter varje forskargrups storlek och individuella behov och medge en flexibel inredning. Sambanden skall vara sådana att en större forskargrupp naturligt skall kunna disponera mer än en enhet och mindre grupper skall kunna ”dela”. Konceptkatalogens förslag bygger på en aktivitetsbaserad arbetsplats anpassad efter de arbetsuppgifter man utför, men med inslag av individuella cellkontor för medarbetare som har detta behov.

Det föreligger en genuin oro inom delar av fakulteten inför tanken att arbeta i mera öppna miljöer och motståndare till detta tenderar att hänvisa till skräckexempel där man sitter tätt inpå varandra i stora öppna landskap utan möjlighet att gå avsides för samtal eller överläggningar. Detta är tveklöst inte fakultetens målbild. Samtidigt är erfarenheter från liknande verksamheter att individuella cellkontor används mindre än mer än 50 % av tiden. Förklaringen är att det stora flertalet av fakultetens medarbetare fördelar sin tid på flera olika arbetsställen och omfattningen av detta varierar över tid och med typen av anställning. Vidare är det inte ovanligt att tjänsterum medger möten för 4-5 personer vilket ytterligare minskar lokalutnyttjandet jämfört med en miljö med delade samtals- och rum för mindre möten. Behovet för administration ser lite annorlunda ut eftersom man arbetar mera individuellt och mindre i projekt och tillbringar större delen av sin arbetstid vid en stationär arbetsplats. För denna grupp upplevs ett större behov av enskilda cellkontor. Det är en strategisk fråga för fakulteten hur stora resurser som skall läggas på lokaler som inte utnyttjas effektivt och därmed dränerar ”kärnverksamheten” och det är viktigt att hitta en rimlig balans mellan upplevda individuella behov och ett effektivt resursutnyttjande.

I forskningsmiljön ingår även lokaler för forskningsinfrastruktur (labb) som den hälsovetenskapliga forskningen har behov av (t.ex. ”exercise lab”, metodrum, träningslägenheter mm). Något av dessa labb kan behöva dubbel takhöjd med ”cat-walks” för att kunna bygga upp olika hem- och vårdmiljöer som skall kunna observeras ”uppifrån”. Tanken är också att utemiljön ska utformas så att den kunna användas i forskning och undervisning.

Konkreta synpunkter

- Utformningen av de hälsovetenskapliga labben måste utvecklas mer än vad som framgår i konceptkatalogen.
- Arbetsplatserna ska vara välkomnande. Skisserna i konceptkatalogen lever inte riktigt upp till det. Behovet av flexibiliteten speglas inte tillräckligt tydligt.
- Det finns medarbetare som tillbringar större delen av sin arbetstid vid en stationär arbetsplats och därför kan ha behov av traditionellt cellkontor.
- De hälsovetenskapliga forskningslabben, t ex Exercise lab och Reality lab, bör ligga nära de publika ytorna men ändå med god tillgänglighet från forskargruppernas arbetsplatser. Dessa laboratorier skall även ha god tillgänglighet från undervisningslokalerna för att möjliggöra samutnyttjande forskning – utbildning.

Det goda bemötandet

Det goda bemötandet är ett centralt begrepp inom Forum Medicum och fakulteten vill skapa en mötesplats med hög servicenivå för studenter, medarbetare och besökare. Balans skall eftersträvas mellan centralt placerade ”front office”-funktioner (t.ex. studievägledning och reception) och mera perifert placerade ”back office” (administration och centrumservice). Visionen är en öppen, loungeinspirerad gränsyta mot allmänheten med en miljö som stimulerar till besök för att informera sig om pågående forskning och medicinska framsteg. Forum Medicum ska vara en plats med liv och rörelse där människor möts, kontakter knyts och samarbeten initieras och fördjupas.

I anslutning till denna publika yta skall finnas konferens- och utställningsytor med seminarierum och eventuellt en aula för interna och externa besökare. Café- och restaurang där alla förväntas äta, (medarbetare, studenter och besökande), även de med medhavd mat, vilket gör restaurangen till en naturlig mötesplats. Restaurangen får gärna planeras som en ”food court” där delar skall kunna användas som t.ex. studieplatser utanför ”peak hours”.

Miljöerna inomhus ska kopplas till utemiljön så att gränsen uppfattas som flytande. Nya mötesplatser kopplas om möjligt till de befintliga.

Konkreta synpunkter

- Mötescentrat bör vara öppet gärna med glasade väggar så att man ser att det pågår aktivitet.
- Mötesrum kan gärna finnas både ”publikt” och mera avskilt.
- Vissa lokaler ska kunna användas vid disputationer, d.v.s. lite större rum med anslutande ”lounge-funktion”.
- Lokalerna måste planeras för att medge en ”gradient” av tillgänglighet och därmed säkerhet. Det publika rummet skall vara helt öppet mot Sölvegatan medan forskningslokalerna skall kunna ha en lägre grad av tillgänglighet

Övergripande synpunkter på inplacering av verksamheter i befintliga byggnader

Lokalprogrammet i konceptkatalogen omfattar utöver verksamheterna på nuvarande HSC de som idag är förlagda till husen F, H och I och långa gången i BMC. Anledningen till detta är att projektet skall ha full frihet att ”rockera” verksamheter mellan nya och gamla byggnader för att skapa bästa möjliga lokalutnyttjande och samband. Detta gäller särskilt ambitionen att skapa ett samlat studentcentrum där fakulteten inte vill att lokalerna inbjuder till ”spontan uppdelning” av olika studentkategorier. Under arbetets gång har det därför framkommit tankar på hur på hur de äldre husen kan disponeras, särskilt mot bakgrund av att de till stora delar är ändamålsenliga och i bra skick och att fakulteten vill undvika att investera alltför stora belopp i dem.

Hus F

Här finns huvudsakligen ett antal administrativa miljöer. Fakulteten har flera verksamheter som naturligt skulle kunna placeras här och därför upplever vi inte i nuläget något större behov av annat än smärre lokalanpassningar och uppfräschningar.

I suterrängplanet till hus F och angränsade del av ”långa gången” är idag BMC-service förlagd och för närvarande pågår anpassning av lokaler här för back-office funktionerna för fakultetens bibliotek- och IT-organisation (BIKT). Här ligger dessa enheter på samma gång centralt i komplexet men ändå ”avsides”. Det finns sannolikt betydande potentiella synergier mellan BIKT och en framtida organisation för centrumservice så en ”näralokalisation” av dessa ses som naturlig.

I F-huset återfinns även en del laboratorier och hur dessa skall användas i framtiden är inte helt klart. Sannolikt kommer delar av dessa labb att anpassas för behov inom grundutbildningen och detta skall tänkas in i de övergripande kommunikationsstråk som skall utgöra ryggrad i det nya centrumet.

Hus H (”Olles fik”)

Här inryms idag en mindre restaurang, grupprum, sal för dataundervisning, uppehållsytor för studenter, lärarrum samt två mycket uppskattade centralt belägna mötesrum.

Det är en öppen fråga och en verklig utmaning hur hus H disponeras i det framtida centrumet (särskilt den nuvarande restaurangen) eftersom flera av dessa funktioner flyttar till nybyggnationen ut mot Sölvegatan. Det är sannolikt svårt att disponera om grupprummen eftersom dessa ligger i ett skyddsrum, men detta kan behöva utredas.

Hus I

Detta hus har nyligen konverterats från att ha varit våta laboratorier till ”torra” lokaler som idag inrymmer BMC studentcentrum, administrativa lokaler och ett mötescentrum.

En tänkbar utveckling är att fakulteten samlar stora delar av sin administration hit, huvudsakligen fakultetskansliet och de olika institutionskanslierna eftersom det kan finnas fördelar med att de olika kanslierna sitter nära varandra och kan skapa fruktsamma utbyten. Huvudskälet till den tänkta lokaliseringen till I-huset är att dessa verksamheter i stor omfattning har behov av traditionella cellkontor motiverat av att man arbetar betydligt mera ”stationärt” än t.ex. experimentella forskare. I-huset torde tämligen enkelt kunna anpassas till dessa behov. Blir detta den slutgiltiga lösningen finns det skäl att se över hur man löser den interna kommunikationen i huset och skapar en välkomnande entré till denna enhet. En möjlighet kunde vara att öppna upp mellan flera våningar i huset som skett mellan plan 10 och 11. En alternativ placering för en samlad administration är F-huset, men detta är sannolikt inte förenligt med en samlokalisering.

Delar av huset kan fortsatt användas för grundutbildningen, men då skall resurser som samtliga studenter använder förläggas hit så att man undviker den ovan nämnda ”spontana gruppuppdelningen”.

*För Medicinska fakulteten
Ingemar Carlstedt och Anna Mansfeld*